

Länsstyrelsen i Skåne
Miljöprövningsdelegationen
att: Göran Fagerström
205 15 MALMÖ

Dnr 551-3526-2014
1290-1014

Med anledning av omprövning av villkor i gällande tillstånd för Karsholms vindkraftsanläggning, Kristianstads kommun

Efter åtskilliga klagomål, över en lång tid, från boende kring Karsholms vindkraftsanläggning har Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstads kommun framställt till Länsstyrelsen i Skåne om en omprövning av villkoren för ljud. Med anledning av detta vill styrelsen för den nybildade föreningen "Föreningen mot Karsholms störande vindkraftverk", framföra följande:

Den miljökonsekvensbeskrivning (i fortsättningen benämnd MKB) som låg till grund för gällande tillstånd har visat sig vara bristfällig. Författarna/utredarna till MKB (HS Kraft AB) har missbedömt, helt missat eller negligerat allvarliga konsekvenser för de kringboende. Etableringen av vindkraftsanläggningen har därför, efter igångsättandet, visat sig innebära "**olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts**" (Miljöbalken, 24 kap. 5§ p.5). Detta ger anledning till en omprövning av villkoren.

Olägenheter som inte förutsågs

Föreningen mot Karsholms störande vindkraft vill framför allt lyfta fram fyra olägenheter som inte förutsågs alls eller som inte förutsågs i den omfattning de antagit.

Störande flyghinderljus

De höga vindkraftverken är försedda med s.k flyghinderljus för att tydligt uppmärksammas i flygplanstrafiken. Störningarna av ljusen har bl.a resulterat i att boende intill kraftverken har tvingats byta sovrum på grund av de blinkande flyghinderljusen och att ljusen reflekteras i Råbelövssjöns vatten och ger därigenom ytterligare en visuell störning. **Dessa blinkande ljus, och dess konsekvenser för de omkringboende, omnämns överhuvudtaget inte i MKB. De är en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.**

Förvaltarna av vindkraftsanläggningen har dock, i efterhand, insett konsekvenserna och skriver på sin hemsida:

”Då vi även fått besked om att en del boende i området känner sig störda av vindkraftverkens flyghinderljus ser vi nu över möjligheterna att delvis kunna skärma av ljuset nedåt för att på detta sätt kunna minska synintrycket av dessa.”

(<http://www.hskraft.se/vaara-uppdrag/foervaltning-drift/karsholm-1025-mw/>)

Flyghinderljusen är fortfarande till besvär. De har inte åtgärdats sedan de första klagomålen från närboende för över ett år sedan.

Skuggverkan

Vindkraftverken orsakar rörliga skuggor. I MKB påtalas att *”Skador och olägenheter av störande skuggor mot exempelvis uteplatser eller fönster får inte förorsakas av driften”* (samrådsunderlaget sid 34). Beräkning av skuggverkan gjordes i utredningen för sju (7) fastigheter som identifierades som *”näraliggande”*. I MKB anges:

”Idag kan vi endast konstatera vid vilka fastigheter verksamhetsutövaren framför allt har att uppmärksamma problematiken... Beräkningarna kan med andra ord inte ha annat syfte än att ge en indikation på var och när skuggurkoppling kan behövas.” (ibid, sid 35).

I MKB, i underlaget inför tillståndsgivningen, utreds endast sju fastigheter vad gäller skuggpåverkan, men med en viss reservation att det *framförallt* är dessa som verksamhetsutövaren har att uppmärksamma.

Skuggpåverkan har visat sig vara långt mer omfattande, drabbat betydligt fler fastigheten, än vad som framkom i MKB. Skillnaden är så pass stor att vi hävdar att den betydligt större skuggpåverkan är en **olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.**

Även här har dock förvaltarna i efterhand försökt att justera misstaget:

”Då vi under 2013 fick signaler om att de boende i vissa fastigheter runt Karsholms vindbrukspark upplevde större skuggpåverkan än beräknat, har en översyn av systemet för skuggurkoppling genomförts. Detta innebär att leverantören av aktuellt system (NorthTec) tillsammans med verksleverantören REpower har besökt området och mätt upp de aktuella GPS koordinaterna vid respektive fastighet/hus, och därefter vid behov uppdaterat konfigurationen av systemet. Detta arbete färdigställdes 2013-06-20.”

(<http://www.hskraft.se/vaara-uppdrag/foervaltning-drift/karsholm-1025-mw/>)

Anmärkas kan dock att **de i texten omnämnda fastigheterna som ”upplevde större skuggverkan än beräknat” är fastigheter som inte alls utreddes, eller ens nämndes, i MKB.** Och trots vad HS Kraft skriver på sin hemsida fortsätter slagskuggor att störa boende. Senast upplevdes, och filmades, rörliga skuggor 2014-04-21 på fastigheten Kälkestad 2:6.

Buller

De allra flesta klagomålen, och de upprepade klagomålen, rör störande buller. Karsholms vindkraftsanläggning upplevs som oerhört störande vad gäller det ljud som sprids i omgivningen. Vi

hänvisar här till alla de klagomål, störningsjournaler och dagböcker som sänts till berörda myndigheter samt insändare och artiklar i tidningar och inslag i TV-nyheter.

I MKB finns bl.a följande att läsa:

"Trakterna kring Karsholm är av relativt tyst karaktär även om det förekommer ljud från det befintliga jord- och skogsbruket." (MKB sid 2, samrådshandling sid 6)

"Etableringsplatsen ligger på en höjd vilket kan ge lä för vissa vindriktningar, vilket i så fall innebär en förhållandevis låg bakgrunds nivå nedanför sluttningarna" (MKB sid 24, samrådshandling sid 27).

Dessa två citat används av advokat Hans-Anders Odh i ett svar till Länsstyrelsen för att visa att man i MKB redovisade hänsyn till att området var av tyst karaktär. Advokaten hänvisar även till utdrag från minnesanteckningar från samrådsmöte i december 2006:

"HL menar att det är mycket tyst i trakten och att det främst är ljudet hon är orolig för. Verken står dessutom på en höjd, konstaterar HL, vad gör det för ljudet? RH svarar att det skulle kunna förstärka ljudet något men att de långa avstånden till närboende troligtvis uppväger detta."

Citaten visar på det anmärkningsvärda i att HS Kraft

- redan vid samrådsmötet, av en av dem själva identifierad närboende/sakägare, uppmärksammats på områdets karaktär av tyst område och problematiken med att bygga vindkraftverken på en höjd, men att de valde att enbart konstatera att *"att de långa avstånden till närboende troligtvis uppväger detta"*.
- i MKB enbart i förbigående nämnt förhållanden som skulle kunna försvåra beräkningen av det framtida ljudet och huruvida det kan betraktas som buller eller ej.

Tilläggas kan att ovan benämnda HL inkom med en skrivelse till HS Kraft AB, kopia till Kristianstads kommun, månaden efter samrådsmötet där hon och hennes man poängterade vikten av att särskilt utreda konsekvenserna med tanke på området som "tyst område". Någon fördjupad studie av detta gjordes inte.

Ytterligare citat ur MKB, och kommentarer till dessa, visar på hur olägenheter uppkommit som inte förutsågs i MKB:

- *"...förutsättningarna på etableringsplatsen talar för att ljudavgivelsen inte kommer att bli någon störande faktor." (samrådshandling sid 7)* Alla de klagomål som inkommit på bullret från kraftverken talar för något helt annat.
- *"Det innebär att ljudet tidvis av boende kan uppfattas som störande"... men det ..."* bedöms emellertid att sådana situationer endast inträffar sällan och kortvarigt" (samrådshandling sid 27, MKB sid 24). Bullret från kraftverken har under det dryga år kraftverken varit igång istället ofta uppfattats som störande och störningarna har periodvis varit långvariga.
- *"Uppströms vindkraftverken, där de flesta näraliggande bostäder är belägna, träffar ljudvågorna markytan med en flack infallsvinkel vilket resulterar i att marken dämpar ljudet" (Ibid).* I realiteten, efter kraftverkens igångsättande, har det visat sig att de flesta

berörda fastigheter inte ligger uppströms utan **nedströms**, något som man inte alls förutsåg i MKB. Studier har dessutom visat att marken, om det är skog, kan sprida och förstärka ljudet (Rapport, Energimyndigheten projekt 32445-1, Mätning och modellering av efterklang, spridning och temperaturgradient).

- ... ”*exempelvis gör vattnets hårda yta att ljudvågor från havsbaserade vindkraftverk reflekteras effektivt och färdas längre än i inlandet*” (samrådshandling sid 27). Denna anmärkning görs för att påtala fördelen med att anlägga vindkraftverk i inlandet eftersom marken där ”*dämpar ljud i större eller mindre utsträckning*” (ibid). Det förekommer därefter inga som helst reflektioner eller kommentarer om att den planerade vindkraftsanläggningen är belägen intill en sjö där ljudet kan reflekteras och färdas längre sträckor, och alltså innebära olägenhet för boende, inte enbart på den västra sida av sjön, den sida som kraftverken är uppförda, utan även på östra sidan av sjön. Det är idag en realitet att bullret från vindkraftverken transporteras över Råbelövssjön och är till olägenhet för boende så långt bort som 2,5 km.

HS Kraft AB valde att genomgående i MKB lyfta fram de positiva förutsättningarna och ignorera, eller inte utreda, de negativa konsekvenserna av vindkraftverkens ljudpåverkan.

Konsekvenserna av den etablerade vindkraftsindustrin i Karsholms skog, vad gäller buller och dess påverkan på kraftverkens grannar har därför blivit **en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts**.

Konsekvenser för upplevelsevärdet

Under rubriken ”Friluftslivet” i samrådshandlingen (sid 21) finns följande att läsa:

”*Konsekvenserna för upplevelsevärdet i närområdet kommer troligtvis att bli små eftersom sikten är skymd och eventuellt ljud maskeras genom vindens tag i vegetationen.*”

Det amplitudmodulerade ljudet från vindkraftverken upplevs som mycket störande och stressande. Att promenera i skogen innebär numera ingen avkoppling alls. Skogens tidigare så underbara stillhet är ersatt av ett stressande buller.

MKBs beskrivning av konsekvenserna för friluftslivet har visat sig vara **en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts**.

Missbedömning av antalet sakägare

Förutom att påtala att det föreligger olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts, vill vi fästa uppmärksamhet på att HS Kraft AB i sin MKB misslyckades med att identifiera de fastigheter som senare visade sig bli berörda av vindkraftsetableringen.

I MKB utreddes konsekvenserna för sju (7) då bebodda fastigheter. Verkligheten har visat sig innebära något helt annat. En majoritet av de 22 som nu registrerats som klagande (Kristianstads

kommun dnr 2012-001717) betraktades inte som sakägare i MKB. Valet av sakägare gjordes med stöd i de rekommendationer om definitionen av "näraliggande fastigheter" som gäller för vindkraftsanläggningar. Rekommendationer är dock enbart just rekommendationer och i en miljökonsekvensutredning ska näraliggande/sakägare utredas utifrån de förhållanden som råder på den aktuella platsen och de konsekvenser som man kan förmoda just där.

En miljökonsekvensbeskrivning skall "*identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra ... på människor...*". (Miljöbalken 6 kap 3§).

I MKB har HS Kraft misslyckats med att förutsäga de framtida sakägarna, dvs de fastigheter / människor som drabbas av olägenheter av Karsholms vindkraftverk.

Advokat Hans-Anders Odh, representant för Karsholms Vindkraft AB (KVAB), försöker i ett svar till Länsstyrelsen (daterat 2014-03-11) helt avsäga KVAB ansvaret för att åtgärda de uppkomna olägenheterna genom att hävda att kommunens framställan saknar grund. Han hävdar bl.a att "*På grund av de stora avstånden är det troligt att ett stort antal av klagande inte hade betraktats som sakägare i ett prövningsmål...*".

Definitionerna av "sakägare" och "talerätt" måste prövas från fall till fall. Enligt en dom, MÖD 2005:33, ansågs boende 1,6 -3 km (!) från en tilltänkt vindkraftsanläggning ha talerätt eftersom de olägenheter de klagande gjorde gällande inte var teoretiska eller helt obetydliga. Vad gäller klagomålen på Karsholms vindkraftverk är de i allra högsta grad befogade för betydligt fler än de sju näraliggande sakägare som identifierades i MKB.

Olägenheter av någon betydelse

Sammanfattningsvis vill Föreningen mot Karsholms störande vindkraftverk hävda att kraftverken har en stor negativ påverkan på omkringboendes välbefinnande och hälsa. Kraftverken har gett upphov till störningar av ljus, skuggor och buller i en omfattning som inte alls förutsågs eller som inte förutsågs i den omfattning de antagit.

Etableringen av vindkraftverken har inneburit en "*olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts*".

Ovan nämnde advokat Hans-Anders Odh hävdar dock att det inte uppkommit olägenheter som inte förutsågs. Han vill med andra ord göra gällande att det varit känt att ett långt större antal fastigheter än de sju som utreddes i MKB skulle kunna komma att påverkas av flyghinderljus, slagskuggor och buller. Denna kunskap bygger i så fall på fakta som inte redovisats i MKB. Om det framkommer att fakta undanhållits inför en tillståndsprövning föranleder detta tillsynsmyndigheten att återkalla tillståndet enligt Miljöbalken 24 kap 3§ punkt 1.

Föreningen mot Karsholms störande vindkraft anser att det föreligger ett stort och skyndsamt behov av en omprövning av tillståndet för de fem vindkraftverken i Karsholm skog, fastigheten Karsholm 1:4. Föreningen anser att det nuvarande tillståndet bygger på en undermålig MKB där flera olägenheter av betydelse inte redovisades eller förutsågs.

På uppdrag av styrelsen för Föreningen mot Karsholms störande vindkraftverk

Kristianstad den 23 april 2014

Agnetha Strömberg
sekreterare

För kännedom till:
Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kristianstads kommun